

Region Östergötland
region@regionostergotland.se

2024-01-16

Dnr 2023:1358

Beslut

efter kvalitetsgranskning av Undervisningens
kvalitet i gymnasieskolans yrkesämne
skogsmaskiner vid Vreta utbildningscentrum i
Linköpings kommun, med Region Östergötland
som huvudman

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Vreta utbildningscentrum avseende undervisningens kvalitet i gymnasieskolans yrkesämne skogsmaskiner.

Granskningens syfte är att granska om elever på gymnasieskolans yrkesprogram ges förutsättningar att uppnå ett gott yrkeskunnande.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning av om elever på gymnasieskolans yrkesprogram ges förutsättningar att uppnå ett gott yrkeskunnande, utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd.

Skolinspektionen besökte Vreta utbildningscentrum den 18 oktober 2023. Besöket genomfördes av utredarna Richard Plym och Robert Östberg.

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- En lektionsobservation
- En gruppintervju med elever
- En intervju med yrkeslärare
- Två intervjuer med apl-handledare
- En intervju med rektor och enhetschef
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2024.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i yrkesämnet skogsmaskiner i flera delar utformas för att eleverna ska kunna utveckla ett gott yrkeskunnande, men att utvecklingsområde finns.

Undervisningens innehåll

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Undervisningens form

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom området enligt följande:

- Integrera ett jämställdhetsperspektiv i undervisningen även inom apl

Rektorn behöver därför inleda ett utvecklingsarbete inom området.

Undervisning om och för hållbar utveckling

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **14 juni 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till [kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se](mailto: kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se). Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:1358) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Sammanfattning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i yrkesämnet skogsmaskiner i flera delar utformas för att eleverna ska kunna utveckla ett gott yrkeskunnande, men att utvecklingsområde finns.

Granskningen av undervisningens innehåll visar att eleverna får möjligheter att öva i autentiska situationer samt att undervisningen tar hänsyn till elevernas kunskapsutveckling under arbetsplatsförlagt lärande (apl). Undervisningen ger även eleverna förutsättningar att utveckla ett yrkesspråk.

Granskningen av undervisningens form visar att undervisningen är varierad och strukturerad samt att undervisningen inkluderar såväl teori som praktik på sätt som gör att olika perspektiv på yrkeskunskaper vävs samman. Lärarna ger stöd till elever som behöver det och varierar undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Eleverna ges också möjlighet till reflektion och delaktighet i undervisningen. Granskningen visar däremot att ett jämställdhetsperspektiv endast delvis tas upp i undervisningen och inte i samband med apl.

Granskningen av undervisning om och för hållbar utveckling visar att frågor om hållbar utveckling behandlas såväl i den teoretiska undervisningen som att den integreras i den praktiska undervisningen. Eleverna får möta en undervisning som ger dem förutsättningar att utveckla en fördjupad förståelse för hållbar utveckling inom yrkesområdet samt verktyg för att observera och analysera hållbarhetsfrågor.

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive område.

Undervisningens innehåll

Här bedöms i vilken utsträckning undervisningens innehåll ger förutsättningar för eleverna att utveckla ett gott yrkeskunnande. Undervisning av hög kvalitet utmärks av att elevernas arbetsuppgifter är autentiska och relevanta, och ger förutsättningar att utveckla specifika yrkeskunskaper. I bedömningen ingår att arbetsuppgifterna ger eleverna förutsättningar att hantera processer och situationer de kan möta i ett framtida yrkesliv och att det finns ett samband mellan skolförlagd och arbetsplatsförlagd undervisning. Genom undervisningen får också eleverna förutsättningar att utveckla ett yrkesspråk.

Motivering till bedömning

Uppgifter i undervisningen ger eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper som behövs i ett framtida yrkesliv

Granskningen visar att eleverna får använda olika typer av teknisk utrustning och att undervisningen utformas så att eleverna får öva på att hantera arbetsprocesser och situationer som de kan möta i ett framtida yrkesliv.

Såväl lärare som elever berättar att eleverna får köra skotare och skördare i autentiska situationer samt genomföra olika typer av enklare reparationer av maskinerna när de är ute i fält. Lärare berättar vidare att skolan arbetar på uppdrag av ett skogsbolag och att målsättningen är att skolan ska hålla samma kvalitet i sitt arbete som andra utförare. Av intervjuer och rundvandring på skolan framgår att skolan även förfogar över ett område där eleverna får öva på att köra olika typer av skogsmaskiner. På skolan finns även fyra simulatorer, där eleverna inför körningen i fält får öva på situationer liknande de som kan uppstå i skogen. I intervjuer framkommer att simulatorkörningen är schemalagd och att eleverna får lärarstöd vid körning i simulatorerna, men att eleverna också har fri tillgång till simulatorerna. Lärare säger att eleverna får prova på nästan samtliga arbetsuppgifter de kan möta ute i branschen såsom att köra skördare, skotare och arbeta utifrån traktordirektiv. Av intervjuerna framgår även att undervisningen innefattar trafikregler som gäller vid transport av maskiner.

Av granskningen framgår vidare att frågor om säkerhet och ergonomi ingår i undervisningen. Elever beskriver att de varje termin får arbeta med frågor som handlar om säkerhet i de maskiner som de arbetar med och att lärarna går igenom hur de ska gå in i maskinerna på rätt sätt. Lärare berättar i intervju att skolan har lokala säkerhetsföreskrifter som de arbetar med, och i dessa ingår till exempel hur man ställer in stolen och armstödet ergonomiskt korrekt i maskinerna.

Undervisningen i skolan kopplas samman med elevernas lärande under apl

I lärarintervjun framkommer att eleverna under apl får köra samma maskiner och utföra uppgifter som de tränat på i skolan, och att apl bidrar med att eleverna får mängdträning i att köra skogsmaskin. Lärare och apl-handledare berättar att de har telefonkontakt före apl-perioden där de går igenom skolans dokument kring apl och information om eleven, till exempel om en elev är osäker på vissa moment. Under apl-perioden besöker läraren apl-platsen och genomför trepartssamtal eller parvisa samtal med handledaren och eleven. Efter apl får eleverna omdömen av apl-handledarna som ligger till grund för bedömningen av elevernas kunskaper, uppger lärare och apl-handledare.

Eleverna berättar att lärarna gör besök under apl och ringer eleverna en gång, samt att de får omdömen efter apl och att lärarna kan anpassa undervisningen utifrån vad de gjort på apl. En elev berättar att den under apl fick lära sig en ny färdighet

med motorsåg som eleven sedan fick arbeta med när hen kom tillbaka till skolan. Läraren beskriver också att eleverna kan få mer utmanande uppgifter i undervisningen utifrån hur de har utvecklats under sin apl.

Undervisningen ger eleverna förutsättningar att utveckla ett yrkesspråk

Eleverna berättar att lärarna använder ett yrkesspråk kontinuerligt och att eleverna under utbildningens gång lär sig använda olika begrepp och uttryck. En elev berättar att de fått lära sig begrepp som stickslag och spökslag teoretiskt i klassrummet och sedan fått använda sig av det när de är ute i fält. Läraren berättar att de använder sig av yrkesspråket då de arbetar i skogen och att de också har teoretiska genomgångar om vad olika ord, begrepp och termer betyder för att sedan succesivt använda språket samtidigt som de arbetar i skogen.

Undervisningens form

Här bedöms i vilken utsträckning undervisningens form ger förutsättningar för eleverna att utveckla ett gott yrkeskunnande. Undervisning av hög kvalitet utmärks av att den är varierad och strukturerad och en tydlig koppling mellan teori och praktik. Det finns en röd tråd mellan undervisningen i skolan och det arbetsplatsförlagda lärandet. I undervisningen tas hänsyn till varje enskild elevs behov och förutsättningar för att nå ett gott yrkeskunnande. Eleverna görs kontinuerligt delaktiga och ges utrymme för reflektion. Jämställdhetsperspektivet integreras i undervisningen, inklusive i samband med apl.

Undervisningen är varierad och strukturerad och teori och praktik vävs samman

Granskningen visar att undervisningen är strukturerad och innehåller omväxlande arbetsuppgifter som bidrar till en variation. Arbetsuppgifterna är också utformade så att teori och praktik vävs samman. I lärar- och elevintervjuerna framkommer att de lektioner som genomförs i fält inleds med en gemensam diskussion då elever och lärare går igenom det arbete som ska göras. Eleverna har då också möjlighet att påverka hur de ska arbeta under dagen. Av intervjuerna framgår vidare att undervisningen också innefattar teoretiska genomgångar med olika inslag. Läraren berättar att de inom ramen för den teoretiska undervisningen bland annat går igenom olika kapitel i ett läromedel. Eleverna arbetar sedan med kapitlen och gör uppgifter, och får sedan feedback av läraren. Därefter utgår den praktiska undervisningen från det som eleverna har arbetat med i den teoretiska undervisningen. Läraren berättar vidare att en del av variationen i undervisningen ges av att förutsättningarna för arbetet i skogen varierar. Till exempel får eleverna träna på olika avverkningsmetoder, öva i såväl grov- som klenskog och i varierande terräng. Eleverna berättar även att läraren kan visa bilder och videos för

exempelvis olika metoder att skörda och trädsorter, och efter det får eleverna använda sig av teknikerna och kunskaperna i skogen.

Undervisningen inkluderar möjligheter till reflektion och delaktighet och anpassas med hänsyn till elevernas behov och förutsättningar

Granskningen visar att eleverna ges möjligheter till delaktighet och reflektion i undervisningen. Eleverna beskriver att de får testa på nya saker om de efterfrågar det, till exempel att fälla grövre träd, och att de får reflektera över hur det har gått efter att de arbetat praktiskt. Till exempel pratar elever och lärare om hur det har gått efter att de har fällt träd, eleverna får berätta hur de tänkte och lärarna ger feedback. Läraren berättar att de inleder dagarna i skogen med en gemensam diskussion i skogskojan där eleverna bjuds in till att påverka hur de ska arbeta under dagen, och att eleverna är engagerade och kommer med förslag. Läraren exemplifierar med att hen involverar eleverna när de planerar vilka träd de ska fälla och att eleverna då kommer med idéer hur de ska arbeta.

Av granskningen framgår vidare att undervisningen anpassas med hänsyn till elevernas behov och förutsättningar. Läraren beskriver att hen är noga med att säkerställa att eleverna förstår teoretiska genomgångar och att följa upp detta medan de kör maskinerna. Om läraren märker att eleverna inte förstått kan hen förevisa hur de ska köra, vilket även framkommer i elevintervjun. Vidare berättar läraren att elever som ligger långt fram kan utmanas med uppgifter som att köra i svårare terräng eller att finslipa detaljer i körningen, till exempel att köra tystare med maskinen. Eleverna beskriver också att undervisningen anpassas på olika sätt så att de får stöd och utmaningar utifrån behov. Till exempel kan elever få specifika övningar eller stöd att få till rätt handgrepp i simulator, eller möjligheter att köra mer självständigt.

Ett övergripande jämställdhetsperspektiv tas upp i undervisningen, men inte i samband med apl

Granskningen visar att skolan har ett övergripande värdegrundsarbete, men att undervisningen i viss utsträckning saknar ett integrerat jämställdhetsperspektiv utifrån branschens yrkeskultur exempelvis i samband med apl.

I elevintervjun framkommer att frågor relaterade till kön, exempelvis machokultur i skogsbranschen och generella skillnader i mäns och kvinnors körning av skogsmaskiner tas upp i undervisningen. Eleverna berättar vidare att de diskuterat frågor om arbetsmiljö och yrkeskultur inom yrket, men inte kopplat till ett jämställdhetsperspektiv. Fokus har enligt eleverna varit att man i skogen jobbar i ett lag och att man måste samarbeta och hjälpa varandra. Läraren berättar att de diskuterat med eleverna att det historiskt har funnits många konservativa inslag i skogsbranschen, till exempel att man ska börja tidigt på morgonen, jobba hårt och sluta sent på dagen men att det har blivit bättre med tiden. Rektorn beskriver att de har ett övergripande värdegrundsarbete på skolnivå samt att frågor om

jämställdhet kommer upp på det lokala programrådet. Skogsbranschen efterfrågar fler kvinnor och rektorn arbetar för att få fler kvinnliga elever som söker inriktningen.

Däremot framgår inte i Skolinspektionens intervjuer att undervisningen innehåller moment där eleverna får möjlighet att problematisera föreställningar om kön kopplat till yrkeskulturen. Läraren beskriver exempelvis att jargongen inom yrket skulle gynnas av fler kvinnor i branschen, men av intervjuerna framgår inte att eleverna genom undervisningen får arbeta med frågor om hur sådan jargong kan uppmärksammas och hanteras på en arbetsplats. Därtill uppger apl-handledare att frågor om jämställdhet och värdegrund inte har lyfts av skolans lärare inför eller under elevernas apl. Därigenom har inte skolan tydliggjort för handledarna hur jämställdhets- och värdegrundsfrågor ingår i elevernas arbetsplatsförlagda utbildning.

Undervisning om och för hållbar utveckling

Här bedöms i vilken utsträckning undervisning om och för hållbar utveckling ger förutsättningar för eleverna att utveckla ett gott yrkeskunnande. Undervisning av hög kvalitet utmärks av att den är utformad för att ge eleverna en fördjupad förståelse för hållbar utveckling inom yrkesområdet. Undervisningen ger också verktyg för att observera och analysera hållbarhetsfrågor som är av vikt för yrkeskunnandet. I undervisningen finns genomgående ett hållbarhetsperspektiv som förbereder eleverna för att kunna göra självständiga och reflekterade val i det framtida yrkeslivet.

Motivering till bedömningen

Undervisningen utformas för att ge eleverna en fördjupad förståelse för hållbar utveckling utifrån olika perspektiv

Granskningen visar att olika aspekter av hållbar utveckling, såväl sociala som miljömässiga och ekonomiska, tas upp i undervisningen och att eleverna ges förutsättningar att reflektera och göra val med hänsyn till hållbar utveckling.

Eleverna berättar att de reflekterat över hur man kör så effektivt med så lite bränsleförbrukning som möjligt. De har även diskuterat på vilka sätt de ska framföra skogsmaskinerna så att de undviker att orsaka markskador och hur maskinerna de kör påverkar vattendrag. Eleverna berättar att de fått lära sig hur de bygger en bro för att inte förstöra ett vattendrag eller att de inte ska köra på låga partier utan på högre höjder för att inte förstöra marken.

Av intervju med lärare framkommer att eleverna får samtala och reflektera över frågor kopplade till miljö och hur eleverna ska köra samt underhålla maskinerna så att de håller så länge som möjligt. Eleverna får också träna på att göra självständiga

val över vilken väg de väljer i terrängen för att skada naturen så lite som möjligt. Vidare berättar läraren att de arbetar med ett utbildningskoncept som handlar om hur eleverna ska köra så hållbart som möjligt. Utbildningen inrymmer även undervisning om naturvård och ekonomiska perspektiv som hållbar körning. Läraren berättar också att skolan har lokala säkerhetsföreskrifter som de arbetar med, i dessa ingår till exempel att ställa in stolen och armstödet ergonomiskt korrekt.

Identifierat utvecklingsområde

Undervisningens innehåll

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom området.

Undervisningens form

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom följande:

- **Integrera ett jämställdhetsperspektiv i undervisningen även inom apl**

Av läroplanen framgår att lärare ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter och val.¹ Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt.² Oavsett om utbildningen är förlagd till en arbetsplats eller äger rum i skolan ska den präglas av ett jämställdhetsperspektiv.³ Skolans demokratiuppdrag innebär bland annat att stärka elevernas kunskaper om makt och inflytande och tydliggöra att alla elever ska ha likvärdigt utrymme, i skolan, arbetslivet och i samhället i stort. Betydelsen av ett jämställdhetsperspektiv i yrkesrollen lyfts i Skolverkets stödmaterial nedan.

Regeringens övergripande mål för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.⁴ För skogsnäringen innebär det till exempel att kvinnor och män ska ha lika förutsättningar att utbilda sig och arbeta inom skogssektorn samt vara aktiva skogsägare.⁵

Av granskningen framgår att jämställdhetsperspektivet ingår övergripande i utbildningen och undervisningen, men att jämställdhets- och värdegrundsfrågor inte tydligt tas upp för att ingå i elevernas apl. Genom att systematiskt synliggöra

¹ Lgy 11, avsnitt 2.1, Kunskaper, Riktlinjer.

² Lgy 11, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning.

³ Lgy 11, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning.

⁴ Sveriges jämställdhetspolitiska mål. [Mål för jämställdhet - Regeringen](#)

⁵ Skogsstyrelsen (2023) [17 vägar till en mer jämställd skogssektor. Rapport från regeringsuppdraget. "Genomförande av åtgärder för en jämställd skogsnäring" \(skogsstyrelsen.se\)](#)

jämställdhetsfrågor kopplade till skogsbranschen och i samband med apl kan undervisningen förbereda eleverna för deras kommande yrkesliv. Det kan ge eleverna förutsättningar att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om kön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärare förutsättningar att utveckla skolans kontakter med apl-handledare så att ett jämställdhetsperspektiv integreras även i arbetsplatsförlagd undervisning. I samband med det kan lärare med fördel reflektera över hur normer och föreställningar om kön påverkar yrkesrollen, och hur eleverna kan få möjlighet att problematisera exempelvis jargong och eventuell så kallad machokultur vid arbetsplatserna. Lärare och elever kan också inför apl prata om hur föreställningar om könsroller kan ta sig uttryck och påverka arbetsmiljön och yrkeskulturen. Skolverket har material som kan användas i detta, se [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) och [Jämställdhet i apl - Skolverket](#)

Undervisning om och för hållbar utveckling

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom området.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Karin Lindqvist, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Richard Plym. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Robert Östberg, Tilda Lindell och Ewa Mölleryd deltagit.

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Granskningens frågeställning:

- I vilken utsträckning utformas undervisningen i yrkesämnet för att eleverna ska kunna utveckla ett gott yrkeskunnande?

Granskningens kvalitetskriterier:

Undervisningens innehåll

Uppgifter i undervisningen är autentiska och relevanta och ger förutsättningar för att utveckla specifika yrkeskunskaper. Uppgifter i undervisningen ger eleverna förutsättningar att hantera arbetsprocesser och situationer som de kan möta i ett framtida yrkes liv. Planeringen av uppgifter i undervisningen görs med hänsyn till vilka arbetsuppgifter eleverna utför under apl. Genom undervisningen ges eleverna förutsättningar att utveckla ett yrkesspråk.

Undervisningens form

Undervisningen är varierad och strukturerad. Undervisningen har en tydlig integrering mellan teori och praktik samt mellan undervisningen i skolan och det arbetsplatsförlagda lärandet. I undervisningen tas hänsyn till varje enskild elevs behov och förutsättningar för att nå ett gott yrkeskunnande. Eleverna görs kontinuerligt delaktiga och ges utrymme för reflektion i undervisningen. Jämställdhetsperspektivet integreras i undervisningen, inklusive i samband med apl.

Undervisning om och för hållbar utveckling

Undervisningen utformas för att ge eleverna en fördjupad förståelse för hållbar utveckling inom yrkesområdet, samt verktyg för att observera och analysera hållbarhetsfrågor som är av vikt för yrkeskunnandet. I undervisningen anläggs kontinuerligt hållbarhetsperspektiv på ett sätt som förbereder eleverna för att kunna göra självständiga och reflekterade val i det framtida yrkeslivet.

Bilaga 2: Författningsstöd

Enligt skollagen 2010:800 ska utbildningen i gymnasieskolan utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en bas för rekrytering till högskolesektorn.⁶ Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning.⁷ Yrkesprogrammen ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande.⁸ Av gymnasieförordningen framgår att arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor.⁹

I läroplanen anges att det är skolans ansvar att varje elev på ett nationellt yrkesprogram inom gymnasieskolan ges möjlighet att uppnå kraven för en yrkesexamen, som innebär att eleven har uppnått en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet.¹⁰

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹¹ Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.¹²

Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Rektorn har som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna ett ansvar för skolans resultat och inom givna ramar ett särskilt ansvar för bland annat följande. Att utbildningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och att den organiseras så att den ger utrymme för eleverna att mötas och arbeta tillsammans oberoende av könstillhörighet. Att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹³

Av läroplanen framgår vidare att läraren i undervisningen ska skapa en sådan balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande samt utnyttja de kunskaper och erfarenheter av arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång. Läraren ska också stimulera, handleda och stödja eleven samt i undervisningen beakta resultat av

⁶ 15 kap. 3 § skollagen (2010:800).

⁷ 16 kap. 3 § skollagen.

⁸ 16 kap. 16 § skollagen.

⁹ 4 kap. 12 § gymnasieförordningen (2010:2039).

¹⁰ Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11), avsnitt 2.1 Kunskaper, Mål.

¹¹ 2 kap. 9 § skollagen

¹² 3 kap. 14 § skollagen

¹³ 4 kap. 4 § skollagen, Lgy 11, avsnitt 2.6, Rektorns ansvar

utvecklingen inom ämnesområdet och för undervisningen relevant pedagogisk och annan forskning. Vidare ska lärare synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter och val.¹⁴ Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt.¹⁵

I läroplanen framgår att eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att "observera och analysera människans samspel med sin omvärld utifrån perspektivet hållbar utveckling".¹⁶ Vidare återfinns i examensmålen för Naturbruksprogrammet och Restaurang- och livsmedelsprogrammet skrivningar kring hållbar utveckling. I examensmålen för Restaurang- och livsmedelsprogrammet framgår att utbildningen ska leda till en fördjupad förståelse av de etiska frågor som livsmedelshantering, försäljning och hållbar utveckling ställer. De etiska frågeställningarna ska även omfatta de tidigare stegen i produktionskedjan, som djurhållning, odling, transport och förädling. Av examensmålen för Naturbruksprogrammet framgår bland annat följande. Att bruka naturen på ett sätt som främjar hållbar utveckling och vårdar ekosystemen ställer krav på såväl biologiska och ekologiska som tekniska och ekonomiska kunskaper. Utbildningen ska utveckla elevernas förståelse av naturens mångfald och hur olika verksamheter använder och påverkar naturen och biologiska processer. I detta ingår också kunskaper om olika energiformer och om energiomsättning. Utbildningen ska ge eleverna möjligheter att kritiskt granska och reflektera över hur vi kan bruka naturen för en hållbar utveckling.¹⁷ I ämnesplanerna för ämnena skogsmaskiner¹⁸ respektive bageri- och konditorikunskap¹⁹ finns en beskrivning av ämnet som helhet, ämnets syfte med målpunkter, och en beskrivning av de kurser som ingår i ämnet. För varje kurs finns centralt innehåll och betygskriterier.

¹⁴ Lgy 11, avsnitt 2.1, Kunskaper, Riktlinjer.

¹⁵ Lgy 11, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning.

¹⁶ Lgy11, avsnitt 2.1 Kunskaper, Mål.

¹⁷ Förordning (SKOLFS 2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program med bilaga. Enligt 1 § ska de examensmål som framgår av bilagan till förordningen gälla för gymnasieskolans nationella program. Dessa mål gäller utöver de gemensamma kunskapsmål som anges i läroplanen.

¹⁸ Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet skogsmaskiner i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2014:69).

¹⁹ Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet bageri- och konditorikunskap i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2010:64).